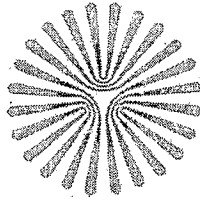

به نام آنکه، مستی نام ازو یافت

فلک جنبش، زمین آرام ازو یافت

۱۲۷۵۸۸

دانشگاه پیام نور

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته حسابداری

عنوان پایان نامه:

موانع عدم اجرای حسابرسی عملیاتی در ایران

از نظر آموزشی و حرفه ای

استاد راهنما:

دکتر یحیی حساس یگانه

استاد مشاور:

دکتر سید حسن صالح نژاد

نگارش:

اعظم موتمنی

کتابخانه اطلاعات مدرک علمی بزرگ
تهران

۱۳۸۸/۸/۳۰

مهرماه ۱۳۸۸

۱۲۷۲۸۸

دانشگاه پیام نور مرکز بهشهر

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته حسابداری

عنوان پایان نامه :

موانع اجرای حسابرسی عملیاتی در ایران

از نظر آموزشی و حرفه‌ای

استاد راهنما:

دکتر یحیی حساس یگانه

استاد مشاور:

دکتر سید حسن صالح نژاد

نگارش:

اعظم موتمنی

مهرماه ۱۳۸۸

* بسمه تعالی *

تصویب نامه پایان نامه

نام و نام خانوادگی : خانم اعظم موثمنی

رشته : حسابداری

پایان نامه تحت عنوان : " موانع و مشکلات اجرای حسابرسی عملیاتی در ایران از نظر آموزشی و حرفه ای "

که در مرکز بهشهر تهیه و به هیات داوران ارائه گردیده است مورد تأیید می باشد. تاریخ دفاع : ۸۸/۷/۳۰

نمره : ۱۹٫۵
توزده ونهم
درجه ارزشیابی : عالی

اعضای هیات داوران :

نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبۀ علمی	امضاء
۱- دکتر یحیی حساس یگانه	استاد راهنما	استاد یار	
۲- دکتر سید حسن صالح نژاد	استاد مشاور	استاد یار	
۳- دکتر خسرو فغانی	استاد داور	استاد یار	
۴- دکتر علیرضا غلامی کیان	نماینده گروه آموزشی	مربی	

پیشکش به پدر و مادر عزیزم
که بار دشواری ها و مشقات زندگیم را
برشانه رنجور، اما توانای خویش گرفتند

و

تقدیم به خواهر و برادرانم که با محبت های
خویش موجبات ادامه تحصیل را برایم

فراهم نمودند

سپاس و شکر از این عزیزان را بر خود لازم می‌دانم:

استاد رہنما جناب آقای دکتر سحی حساس یگانہ

استاد مشاور جناب آقای دکتر سید حسن صلح نژاد

استاد داور جناب آقای دکتر خسرو فغانی

مشاور آماری جناب آقای علی خدایی

و

استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر نظام الدین رحیمیان

کہ در این امر از بیچ تلاش و کوششی دریغ ننمودند.

چکیده

انسان موجودی تکامل گراست و همواره در تمام مسائل در پی دستیابی به بهترین‌ها است در حرفه حسابرسی نیز شاهد این خصیصه هستیم که نمونه بارز آن بکارگیری حسابرسی عملیاتی است در واقع این حسابرسی نوعی نگرش است که در جستجوی یافتن ضعفها و نقائص و رفع آن برای رسیدن به بهره‌وری بیشتر است.

حسابرسی عملیاتی از طریق مشخص نمودن نارسایی‌های عملیاتی و با ارائه پیشنهادهاى عملی و ایجاد تغییرات مثبت، کمک موثری به سازمانها برای رسیدن به کارآیی و اثر بخشی بیشتر می‌نماید. بنابراین کسب دانش حسابرسی عملیاتی و کاربرد آن بدون شک یکی از ابزارهای مفید و موثر برای تخصیص بهینه منابع اقتصاد ملی است.

با توجه به فوائد این نوع حسابرسی هدف اصلی این پژوهش بررسی علل عدم اجرای آن در ایران و ارتباط آن با کاستی‌های آموزش در دانشگاهها و در میان افراد حرفه است.

برای دستیابی به این هدف جامعه آماری متشکل از ۱۳۸ نفر شامل ۲۷ نفر از اساتید و مدرسین درس حسابرسی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاهها و ۱۱۱ نفر از خبرگان حرفه به روش نمونه گیری اتفاقی برگزیده شده اند. نتایج به دست آمده از این بررسی نشان می‌دهد که:

عدم کفایت تعداد واحدهای درسی مربوطه، کمبود منابع آموزشی مناسب و به روز و عدم کفایت آموزشهای کافی در دانشگاهها، مراکز آموزش عالی و موسسات حسابرسی از جمله موانع اجرای حسابرسی عملیاتی در ایران است.

فهرست مندرجات

صفحه

عنوان

فصل اول : کلیات تحقیق

۲	۱-۱ مقدمه .....
۳	۲-۱ تعریف مسئله و بیان سئوالهای تحقیق .....
۴	۳-۱ پیشینه تحقیق .....
۷	۴-۱ اهمیت و ضرورت و انجام تحقیق .....
۷	۵-۱ اهداف تحقیق .....
۸	۶-۱ فرضیه های تحقیق .....
۸	۷-۱ قلمرو تحقیق .....
۹	۸-۱ روش انجام تحقیق .....
۹	۹-۱ روش و ابزار گردآوری داده ها .....
۱۰	۱۰-۱ جامعه آماری .....
۱۰	۱۱-۱ تعاریف عملیاتی .....
۱۱	۱۲-۱ ساختار تحقیق .....
۱۲	۱۳-۱ مراحل و فرایند انجام پژوهش .....

فصل دوم - مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱۴	۱-۲ مقدمه .....
۱۵	۲-۲ اهمیت دانش و مهارت و میزان آموزش برای انجام انواع حسابرسی .....
۱۷	۳-۲ تعاریف و ویژگیهای حسابرسی عملیاتی .....
۲۳	۴-۲ واژه های رایج و تعیین واژه مناسب برای حسابرسی عملیاتی .....
۲۵	۵-۲ تاریخچه حسابرسی عملیاتی .....
۲۸	۶-۲ اهداف حسابرسی عملیاتی .....
۲۸	۷-۲ مزایای حسابرسی عملیاتی .....

۲۹	۸-۲ نقش حسابرسی عملیاتی در اقتصاد کشورها
۳۰	۹-۲ مراحل انجام فرایند حسابرسی عملیاتی
۴۱	۱۰-۲ استانداردهای حسابرسی عملیاتی
۴۴	۱۱-۲ بررسی معیار در حسابرسی عملیاتی
۴۷	۱۲-۲ وجوه تمایز حسابرسی مالی و حسابرسی عملیاتی
۵۰	۱۳-۲ محدودیت های حسابرسی عملیاتی
۵۱	۱۴-۲ ویژگیهای حسابرسی عملیاتی
۵۳	۱۵-۲ تحقیقات مرتبط با حسابرسی عملیاتی

فصل سوم- روش شناسی تحقیق

۷۹	۱-۳ مقدمه
۸۰	۲-۳ قلمرو تحقیق
۸۰	۳-۳ روش تحقیق
۸۱	۴-۳ جامعه آماری
۸۳	۵-۳ گروه نمونه و روش نمونه گیری
۸۴	۶-۳ روشهای گردآوری اطلاعات
۸۵	۷-۳ مقیاس وسیله اندازه گیری
۸۵	۸-۳ ویژگیهای پرسشنامه
۸۸	۹-۳ نوع متغیرها و داده های تحقیق
۹۲	۱۰-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها
۹۶	۱۱-۳ قاعده رد یا قبول فرضیه های تحقیق

فصل چهارم- تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیات

۱۰۰	۱-۴ مقدمه
۱۰۱	۲-۴ توصیف متغیرهای اندازه گیری شده در تحقیق
۱۱۲	۳-۴ تحلیل ماهیت و ویژگی های متغیرهای تحقیق

- ۴-۴ آزمون سوال های تحقیق ۱۱۴
- ۴-۵ سایر یافته ها ۱۲۰
- ۴-۶ خلاصه نتایج آزمون فرضیه های تحقیق ۱۲۴

فصل پنجم - نتیجه گیری و پیشنهادات تحقیق

- ۱-۵ مقدمه ۱۲۶
- ۲-۵ مرور موضوع تحقیق و روش اجرای آن ۱۲۷
- ۳-۵ نتایج فرضیه های تحقیق و تفسیر یافته های آن ۱۳۰
- ۴-۵ نتایج سایر یافته های تحقیق ۱۳۲
- ۵-۵ بررسی سئوالات باز تحقیق ۱۳۳
- ۶-۵ نتیجه گیری کلی ۱۳۵
- ۷-۵ محدودیت های تحقیق ۱۳۷
- ۸-۵ نتایج فرضیه های تحقیق و تفسیر یافته های آن ۱۳۷
- ۹-۵ پیشنهاد به محققان برای تحقیقات آینده ۱۳۹

- فهرست منابع و مآخذ ۱۴۱
- پیوست الف: پرسشنامه تحقیق ۱۴۹
- پیوست ب: داده های خام تحقیق ۱۵۶
- پیوست ج: تجزیه و تحلیل آماری تحقیق ۱۷۷

فهرست جداول

صفحه

عنوان

فصل دوم - ادبیات و پیشینه تحقیق

- ۱-۲ برخی دیدگاههای مربوط به تعاریف کارایی و اثربخشی..... ۲۰
- ۲-۲ نمونه‌هایی از واژه‌های بکار رفته برای حسابرسی عملیاتی..... ۲۴
- ۳-۲ تفاوت بین حیا برسی مالی و حسابرسی عملیاتی..... ۴۹
- ۴-۲ برخی تحقیقات خارجی انجام شده مرتبط با حسابرسی عملیاتی..... ۶۰
- ۵-۲ برخی تحقیقات انجام شده مرتبط با حسابرسی عملیاتی در ایران..... ۷۴

فصل سوم - روش شناسی تحقیق

- ۱-۳ جامعه آماری تحقیق..... ۸۲
- ۲-۳ ضریب اعتبار پرسشنامه تحقیق بر اساس تحلیل آلفای کرونباخ..... ۸۸

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیات

- ۱-۴ فراوانی و درصد فراوانی ویژگیهای فردی کل اعضاء نمونه..... ۱۰۲
- ۴-۱-۱ فراوانی و درصد فراوانی ویژگیهای فردی اعضاء نمونه (اساتید دانشگاه)..... ۱۰۳
- ۴-۱-۲ فراوانی و درصد فراوانی ویژگیهای فردی اعضاء نمونه (جامعه حسابداران رسمی)..... ۱۰۴
- ۴-۲ فراوانی و درصد فراوانی نحوه و میزان تاثیر محیطهای حسابرسی عملیاتی..... ۱۰۵
- ۴-۳ فراوانی و درصد فراوانی نحوه آشنایی با حسابرسی عملیاتی..... ۱۰۶
- ۴-۴ فراوانی و درصد فراوانی نحوه اجرای حسابرسی عملیاتی..... ۱۰۷
- ۴-۵ فراوانی و درصد فراوانی پاسخهای انتخابی برای کفایت واحدهای درسی دانشگاهی..... ۱۰۸
- ۴-۶ فراوانی و درصد فراوانی پاسخهای انتخابی برای کمیت و کیفیت منابع آموزشی..... ۱۰۹
- ۴-۷ فراوانی و درصد فراوانی پاسخهای انتخابی برای کیفیت آموزش دانشگاهی..... ۱۱۰
- ۴-۸ شاخص های گرایش مرکزی و پراکندگی..... ۱۱۲
- ۴-۹ بررسی متغیرهای مورد مطالعه تحقیق..... ۱۱۳

- ۱۰-۴ آزمون رابطه بین کمیت واحدهای درسی و اجرای حسابرسی عملیاتی..... ۱۱۵
- ۱۱-۴ آزمون رابطه بین کمیت و کیفیت منابع آموزشی و اجرای حسابرسی عملیاتی..... ۱۱۶
- ۱۲-۴ آزمون رابطه بین کیفیت آموزشی دانشگاهی و اجرای حسابرسی عملیاتی..... ۱۱۷
- ۱۳-۴ نتایج تحلیل رگرسیون برای کل مشاهده‌های تحقیق..... ۱۱۸
- ۱۴-۴ نتایج آزمون رابطه مقایسه میانگین مشاهده شده با میانگین نظری..... ۱۱۹
- ۱۵-۴ نتیجه مقایسه دو به دو عوامل متغیرهای مستقل تحقیق..... ۱۲۰
- ۱۶-۴ نتیجه مقایسه میانگین رتبه متغیرها در بین دو گروه تحقیق..... ۱۲۱
- ۱۷-۴ نتایج آزمون رابطه مقایسه میانگین مشاهده شده با میانگین نظری..... ۱۲۲
- ۱۸-۴ نتیجه آزمون اماری مربع کا جهت آزمون نحوه آشنایی با حسابرسی عملیاتی..... ۱۲۳
- ۱۹-۴ نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق با توجه به تکنیکهای آزمون شده..... ۱۲۴

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

رسیدن به عملیات کارآ و اثربخش، مسئولیت اصلی مدیریت است و عملیات تحت کنترل مدیریت باید در راستای رسیدن به این هدف طراحی گردد. حسابرسی عملیاتی^۱، مصداق بارزی از خدمات مشاوره مدیریت است که در قالب خدمات مشاوره‌ای توسط حسابرسان ارائه می‌شود و ممکن است برخی از ویژگیهای حسابرسی صورتهای مالی را داشته باشد. این نوع حسابرسی شامل بررسی روشمند فعالیتهای یک سازمان یا بخش مشخصی از آن، به منظور ارزیابی دستیابی آن فعالیت به اهداف مشخص خود است.

هدف‌های کلی حسابرسی عملیاتی می‌تواند شامل ارزیابی عملکرد، شناسایی فرصت‌های بهبود عملیات و ارائه پیشنهادهایی برای بهبود عملیات در چارچوب اثربخشی، کارآیی و صرفه اقتصادی یا لزوم انجام بررسی‌ها و اقدامات بیشتر در برخی از فعالیتها باشد. (مهیمنی، عبدالله پور، ۱۳۸۰)

بر اساس قوانین موجود نیز مدیران بویژه در بخش دولتی نسبت به فراهم آوردن اطلاعات به موقع، مفید و قابل اتکاء به منظور پاسخگویی برنامه‌های دولتی و عملیات بخشهای خود مسئولیت دارند (GAO، ۲۰۰۷)^۲. حسابرسی عملیاتی بویژه در بخش دولتی فراهم کننده هدف پاسخگویی می‌باشد. (صلاحی نژاد ۱۳۸۷)

می‌توان علل درخواست روزافزون خدمات حسابرسی عملیاتی در دنیا را دو موضوع زیر دانست که بستر مناسبی برای انجام این حسابرسی فراهم کرده است: (نخبه فلاح، ۱۳۸۴)

- ۱- هدایت مدیران برای توجه بیشتر به رعایت کارآیی، اثربخشی و صرفه اقتصادی در واحدهای اقتصادی بویژه در بخش عمومی
- ۲- ارتقاء تجربیات حسابرسان مستقل در زمینه تشخیص و یافتن واقعیتهای موجود در حسابرسی مالی و مشاوره مدیریت و ارائه رهنمودهای لازم به مدیران

^۱-Operational auditing

^۲-Government Accountability Office (دیوان محاسبات آمریکا)

حسابرسی عملیاتی از آنجایی آغاز شد که حسابرسان مالی به بررسی صحت اطلاعات اکتفاء نکردند و این پرسش را مطرح کردند که چرا رویدادهای مالی انجام شده است؟ و آیا راه بهتری برای انجام آن وجود داشته است یا خیر؟ حسابرسی عملیاتی مشخص می‌کند که مدیریت تا چه حد از منابع در اقتصادی‌ترین و کارآترین حالت ممکن و در جهت دستیابی به مؤثرترین نتایج عملیات استفاده کرده است.

در واقع حسابرسی عملیاتی و خدمات مرتبط با آن از جمله ابزارهایی هستند که با هدف یاری رساندن به مدیران برای هدایت و رهبری بهتر واحدهای اقتصادی در کشورهای پیشرفته ظهور یافته است. کسب دانش حسابرسی عملیاتی و کاربرد آن بدون شک یکی از ابزارهای مفید و موثر برای تخصیص بهینه منابع اقتصاد ملی است.

موضوع تحقیق حاضر در حیطه حسابرسی عملیاتی است. در واقع این تحقیق به معرفی جامع حسابرسی عملیاتی و چارچوب چگونگی انجام آن بر مبنای آخرین استانداردهای متداول در سطح دنیا پرداخته و سپس برخی علل عدم اجرای آن را در ایران خصوصاً از نظر آموزشی و حرفه‌ای با بهره‌گیری از نظرات دو گروه خبرگان (اساتید حسابرسی دانشگاه‌ها و اعضاء جامعه حسابداران رسمی ایران) مورد بررسی قرار داده است.

۱-۲- تعریف مسئله و بیان سئوالهای تحقیق

از دیدگاه نظری، سازمانها باید اثربخش، کارآ و با صرفه اقتصادی عمل کنند. حسابرسی عملیاتی از طریق مشخص نمودن نارسائیهای عملیاتی و با ارائه پیشنهادهای عملی و ایجاد تغییرات مثبت، کمک موثری به سازمانها در این مسیر می‌نماید.

اگر عملیات حسابرسی موفق باشد هزینه‌های آن توجیه‌پذیر خواهد بود و محیط حسابرسی بجای یک مرکز هزینه بطور موثر تبدیل به یک مرکز سود می‌شود. با موفقیت در اجرای حسابرسی عملیاتی نیز مدیریت سریع‌تر در می‌یابد هر چه حسابرسی عملیاتی بیشتر انجام شود و پیشنهادهای

بیشتری در زمینه اثربخشی، کارآیی و صرفه اقتصادی عملیات ارائه شود، صرفه‌جویی و نتایج حاصله نیز چشمگیرتر خواهد بود. (مهیمنی، عبدالله پور، ۱۳۸۰)

بر اساس بررسی‌های بعمل آمده سازمان حسابرسی یکی از اولین سازمانهایی بود که موضوع حسابرسی عملیاتی را بعنوان یکی از جنبه‌های حسابرسی و خدمات مشاوره مدیریت در ایران پایه‌گذاری کرد. در همین راستا پس از تشکیل کمیته حسابرسی عملیاتی در سال ۱۳۷۶ و چندین سال مطالعه و تحقیق در این زمینه مؤسسه حسابرسی عملیاتی مطابق با اساسنامه سازمان حسابرسی بعنوان اولین متولی اجرای حسابرسی عملیاتی در بخش دولتی با رویکردی علمی و مبتنی بر آخرین استانداردهای متداول در سطح دنیا؛ در سال ۱۳۸۲ تشکیل شد. (صلاحی نژاد، ۱۳۸۷)

بررسی اولیه و مطالعه اکتشافی انجام شده نشان می‌دهد که در اکثر کشورهای پیشرو در حوزه حسابرسی، حسابرسی عملیاتی جایگاه ویژه‌ای داشته و در اکثر بنگاه‌های اقتصادی موفق از آن بهره گرفته می‌شود لکن اجرای این نوع حسابرسی در ایران جایگاهی ندارد و این مسئله از عمده‌ترین دلایل انتخاب این موضوع بعنوان پایان‌نامه بوده است. در این تحقیق مشکلات اجرایی این نوع حسابرسی در ایران از نظر آموزشی و حرفه‌ای مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخ به پرسشهای زیر بوده است:

۱. آیا دانشجویان رشته حسابداری و حساب‌رسان با حسابرسی عملیاتی آشنا هستند؟
۲. آیا آموزش کافی در زمینه حسابرسی عملیاتی در ایران وجود دارد؟
۳. آیا منابع آموزشی لازم در زمینه حسابرسی عملیاتی تدوین شده است؟

۱-۳- پیشینه تحقیق

در ارتباط با حسابرسی عملیاتی علی‌رغم مطالعات گسترده‌ای که در جهان صورت گرفته است، در ایران تحقیق زیادی انجام نشده است که حسب مورد به چند مورد اشاره می‌شود و توضیحات تفصیلی آن در فصل دوم ارائه خواهد شد. لازم به ذکر است برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به پیشینه تحقیق علاوه بر استفاده از پایان‌نامه‌های مرتبط با موضوع و مقالات مندرج در مجلات علمی - پژوهشی، از مطالعه کتابخانه‌ای دیجیتالی، جستجو در صفحات گسترده جهانی، بررسی مقاله‌های علمی،

از کتابخانه سازمان حسابرسی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه آزاد استفاده شده است.

۱. بررسی میزان تأثیر حسابرسی عملیاتی در افزایش کارایی
حسن مدرکیان، رساله دکتری تخصصی
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات - ۱۳۷۵
۲. موانع و مشکلات حسابرسی عملیاتی در ایران
مقصود شاه محمدی، پایان نامه کارشناسی ارشد
دانشگاه علامه طباطبایی - ۱۳۷۷
۳. بررسی مشکلات اجرای حسابرسی عملیاتی در ایران از دیدگاه مدیران حسابرسی
رضا یعقوبی، پایان نامه کارشناسی ارشد
دانشگاه شهید بهشتی - ۱۳۷۷
۴. بررسی موانع اجرایی حسابرسی عملیاتی در صنعت بیمه در سنوات (۷۷ - ۷۶ - ۷۵)
محسن جعفری، پایان نامه کارشناسی ارشد
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکز، در سال ۱۳۸۱
۵. بررسی موانع اجرای حسابرسی عملیاتی توسط موسسات حسابرسی در ایران
نیما ناصرزاده، پایان نامه کارشناسی ارشد
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکز، در سال ۱۳۸۴
۶. بررسی موانع و نارساییهای اجرای حسابرسی عملکرد مدیریت در شرکت ملی صنایع
پتروشیمی و شرکتهای تابعه
افشین نخبه فلاح، پایان نامه کارشناسی ارشد
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکز، سال ۱۳۸۴

۷. بررسی موانع اجرای حسابرسی عملیاتی در دستگاههای اجرایی از دیدگاه مدیران و کارشناسان دیوان محاسبات

حیدر فرزانه، پایان نامه کارشناسی ارشد

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکز، در سال ۱۳۸۷

۸. تبیین و آزمون مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک در حسابرسی عملیاتی

فاطمه صلاحی نژاد، رساله دکتری تخصصی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات - ۱۳۸۷

۹. تحلیل تطبیقی از محتوای برخی رشته‌های حسابرسی عملیاتی و اختیارات برای دو

گروه از افراد حرفه‌ای در این زمینه

نام محقق: **Gawley, Margaret Ellen**

نام دانشگاه و سال: **University of Arizona - 1993**

۱۰. تجارب حسابرسی عملیاتی در کشورهای توسعه یافته غربی: مرجعی برای حسابرسی

دولتی در کویت،

نام محقق: **Nemeh, Ali G**

نام دانشگاه و سال: **University of Strathclyde (United Kingdom) - 1993**

۱۱. تاثیر حسابرسی عملیاتی به عنوان ابزاری برای کنترل و بهبود عملکرد

نام محقق: **Daniel Morian**

نام کشور و سال: **(Canada - 2001)**

۱-۴- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

در حسابرسی‌های معمول (حسابرسی صورتهای مالی)، تاکید اصلی بر تشخیص مطلوب

(منصفانه) بودن ارائه وضعیت مالی و نتایج عملیات است و هیچگونه ارزیابی از عملکرد واقعی مدیران

صورت نمی‌گیرد. در حالیکه محدودیت منابع و امکانات، لزوم اعمال صرفه‌جویی و پرهیز از اسراف و تبذیر، استفاده از حسابرسی عملیاتی را برای اداره موفق سازمانها اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.

از طرفی رشد و توسعه سریع کسب و کار، نیازمند بکارگیری فنون علمی بهتر و مدیریت کارا تر می‌باشد. به منظور دستیابی به این اهداف، سازمانها و واحدهای بزرگ و پیشرفته تجاری، کارکنان حرفه‌ای را تربیت می‌کنند که به آخرین دانش و فنون ممکن مجهز باشند. این افراد شرایطی را برای مدیران فراهم می‌آورند تا آنان ضمن شناخت عوامل مؤثر بر کسب و کار، تصمیمات تجاری بهتری اتخاذ نمایند. بر همین اساس با پیچیده‌تر شدن هر چه بیشتر تجارت و ایجاد رقابت، دوام و بقای شرکت تقریباً بر سطح کارایی مدیریت شرکت وابسته است و صلاحیت و اعتبار مدیریت یکی از عوامل اساسی موفقیت یک شرکت محسوب می‌شود. حسابرسان داخلی با بکارگیری روشهای حسابرسی عملیاتی اطلاعاتی را در اختیار مدیریت قرار داده و مدیران را در جهت اجرای مسئولیت‌هایشان یاری می‌دهند.

در شرایط فعلی که برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور روند جدیدی پیدا نموده و چشم‌انداز تحولات تازه‌ای نمایان شده، ضروری است که مدیران سازمانها توجه خاصی به حسابرسی داخلی و حسابرسی عملیاتی مبذول داشته و با تقویت هرچه بیشتر حسابرسی داخلی از روشهای جدید حسابرسی عملیاتی استفاده نموده و سهم خود را بیش از پیش در رشد و شکوفایی اقتصادی کشور ایفا کنند.

۱-۵- اهداف تحقیق

برنامه سنتی آموزش دانشگاهی حسابداری در ایران نشان دهنده این نکته اساسی است که در چارچوب کلی آموزش رسمی حسابداری، با توجه به تغییرات بوجود آمده در محیط اقتصادی حرفه‌ای حسابداری، دگرگونی بنیادی صورت نگرفته است و این شرایط در سایر زیر مجموعه‌های حسابداری و حسابرسی به چشم می‌خورد. لذا با توجه به وضعیت مذکور رسیدن به اهداف زیر موجب انتخاب این موضوع گردید:

۱. آشنایی بیشتر حرفه، دانشگاه و جامعه با دانش حسابرسی عملیاتی و در نتیجه توسعه آن
۲. ارتقاء آموزش و افزایش مهارت‌های مورد نیاز برای اجرای حسابرسی عملیاتی و کاربرد حسابرسی عملیاتی و بکارگیری آن جهت استفاده بهینه از منابع در سازمانها.
۳. ایجاد و توسعه واحدهای تحقیق و تالیف نسبت به نگارش منابع کاربردی و مفید که بتواند باعث افزایش سطح دانش حسابداران و حسابرسان گردد.

۶-۱- فرضیه‌های تحقیق

با توجه به پرسشهای مطرح شده در قسمت بیان مسئله، فرضیه‌های زیر صورت‌بندی شده است:

۱. بین وجود واحدهای درسی مربوطه و اجرای حسابرسی عملیاتی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
۲. بین وجود آموزشهای کافی و اجرای حسابرسی عملیاتی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
۳. بین وجود منابع آموزشی مناسب و اجرای حسابرسی عملیاتی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۷-۱- قلمرو تحقیق

۷-۱-۱ قلمرو موضوعی: در حوزه حسابداری- حسابرسی است.

۷-۱-۲ قلمرو زمانی: با توجه به اینکه داده‌های آماری تحقیق با روش پیمایشی و از نمونه آماری در مقطع زمانی ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد سال ۱۳۸۸ گردآوری شده است، بنابراین قلمرو زمانی تحقیق را فصل بهار سال ۱۳۸۸ تشکیل می‌دهد.

۷-۱-۳ قلمرو مکانی: دانشگاه‌های دولتی و آزاد و جامعه حسابداران رسمی ایران در شهر تهران

۸-۱- روش انجام تحقیق

تحقیق حاضر با هدف کاربردی به روش توصیفی، پیمایشی و همبستگی انجام گرفته است.

تحقیق کاربردی است زیرا نتایج آن برای تسهیل عملیات اجرایی و یا حل مسائل و مشکلاتی که به طور معمول در بلندمدت باید حل شوند به کار می‌رود.